

Makale Türü: Araştırma Makalesi

İlkokul Öğretmenlerinin Sınıflarında Karşılaştıkları Disiplin Sorunları ve Çözüm Önerileri

Soner Mehmet ÖZDEMİR¹

Mersin Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü
Orcid id: 0000-0002-7236-946X

Ahmet YİĞEN²

Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı
Orcid id: 0009-0001-6403-2584

ÖZ

Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin ilkökul kademesinde öğrenme-öğretme süreçlerinde karşılaştıkları disiplin sorunlarına ve çözüm yollarına ilişkin görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma modeline göre tasarlanmış olup, araştırma deseni olarak olgubilim (fenomenoloji) yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubunu Mersin ilinin nüfus bakımından en büyük ilçelerinden birindeki ilkökullarda görev yapan 25 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Veriler nitel araştırmalarda sıkça tercih edilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel analiz yöntemi kullanılmış, veri analizi sonucunda ortaya çıkan kodlar ve kategoriler belirlenen temalar doğrultusunda bulgulara dönüştürülmüştür. Çalışmanın bulgularına göre, katılımcı öğretmenler disiplin kavramını daha çok “düzen” ve “kurallara uyma” şeklinde algılamakta, öğrenme-öğretme süreçlerinde en sık karşılaştıkları disiplin sorunları; “arkadaşlarına yönelik şiddet/zorbalık davranışları gösterme, söz almadan konuşma, sınıf içinde sebepsiz dolaşma, ders dışı konularla ilgilenme, sınıf arkadaşlarını sürekli şikâyet etme, derse gürültü yapma” olduğu görülmüştür. Katılımcılara göre disiplin sorunlarının en önemli sebebi “aileden kaynaklı durumlar” iken, ayrıca “öğrencilerden kaynaklı, okul ve öğretmenle ilgili, teknoloji ve medya ile ilişkili, eğitim sisteminden kaynaklı ve arkadaş grubu ile ilişkili faktörler” üzerinde durulmuştur. Katılımcıların disiplin sorunlarını çözmede en çok kullandıkları çözüm yöntemleri ise “doğru davranışları pekiştirme ve ödüllendirme, öğrencilerle kurallar hakkında görüşme ve sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte belirleme, aile ile görüşme, sınıf içi oturma düzenini ayarlama, hareketli öğrencilere görev verme ve kurallara uymayanları cezalandırma” şeklindedir. Katılımcılar problemin çözümü için öncelikle ebeveynlere eğitim verilmesinin gerektiğini vurgularken, bunun yanı sıra okul yönetimi ve öğretmenlere düşen görev ve sorumluluklara ilişkin, eğitim sistemi ile ilgili ve öğrencilerle ilgili öneriler sunmuşlardır.

Anahtar kelimeler: Disiplin sorunları, ilkökul öğrencileri, sınıf öğretmenleri, istenmeyen davranışlar.

Discipline Problems Encountered by Primary School Teachers in Their Classrooms and Suggestions for Solution

ABSTRACT

In this study, it is aimed to reveal the opinions of classroom teachers about the discipline problems they encounter in learning-teaching processes at primary school level and their solutions. The study was designed according to the qualitative research model and phenomenology method was used as the research design. The study group consisted of 25 classroom teachers working in primary schools in one of the largest districts of Mersin province in terms of population. Data were collected using a semi-structured interview form, which is frequently preferred in qualitative research. The descriptive analysis method was used to analyze the data, and the codes and categories that emerged as a result of the data analysis were transformed into findings in line with the determined themes. According to the findings of the study, while the participant teachers perceived the concept of discipline as “order” and “obeying the rules”, the most common disciplinary problems they encountered in the learning-teaching processes were “showing violence/bullying behaviors towards their classmates, speaking without permission, wandering around the classroom for no reason, being interested in extracurricular subjects, constantly complaining about classmates, and making noise in class”. According to the participants, the most important

¹ Sorumlu Yazar: Prof. Dr. Soner Mehmet Özdemir, E-mail: sonerozdemir@mersin.edu.tr

causes of discipline problems were family-related factors, followed by factors related to students, school and teachers, technology and media, education system, and peer group. The most common solution methods used by the participants to solve discipline problems were reinforcing and rewarding correct behaviors, discussing the rules with students and determining the classroom rules together with the students, meeting with the family, adjusting the seating arrangement in the classroom, assigning tasks to active students and punishing those who do not follow the rules. While the participants emphasized that parents should be trained first for the solution of the problem, they also offered suggestions regarding the duties and responsibilities of school administration and teachers, the education system and students.

Keywords: Discipline problems, primary school students, classroom teachers, undesirable behaviors.

Giriş

Okullarda öğrenme-öğretme ortamlarında etkili, verimli ve nitelikli eğitim-öğretim faaliyetleri gerçekleştirebilmek için okul yöneticilerinden öğretmenlere, velilerden öğrencilere kadar eğitimin tüm paydaşlarına önemli görevler düşmektedir. Bu paydaşlar arasında okullarda gerçekleştirilen öğretim programlarının ve eğitim-öğretim etkinliklerinin uygulayıcısı olarak öğretmenlerin rolü oldukça büyüktür. Öğretmenlerin bu süreçte hem Milli Eğitimin amaçlarına ve öğretim programlarının özel amaç ve kazanımlarına uygun hem de her öğrencinin öğrenmesine ve başarılı olmasına yönelik bir öğretim yapmaya çalışırken bir takım sorunlarla ve zorluklarla karşılaşmaktadırlar. Bu sorun ve zorlukların sebepleri okul içi ve dışı birçok faktöre ya da değişkene bağlıdır. Buna göre, öğretmenlerin öğrenme-öğretme süreçlerinde sınıf yönetimini ve öğrencilerin öğrenme durumunu olumsuz etkileyen bu sebepleri belirleyip azaltmaya veya ortadan kaldırmaya yönelik okul yöneticisinden, veliye, zümre öğretmenlerinden rehber öğretmene kadar birçok kişiyle işbirliği yapması gerekmektedir.

Öğretmenlerin sınıfta sağlıklı bir öğrenme-öğretme ortamı oluşturabilmek ve nitelikli öğretim etkinlikleri gerçekleştirebilmek için etkili bir sınıf yönetimi becerisi ortaya koyması gereklidir. Sınıf yönetimi, öğretmenlerin eğitim ve öğretim sürecinde (sınıf içinde veya laboratuvar, drama salonu, atölye, işlik vb. diğer öğrenme-öğretme ortamlarında) ve okul yöneticilerinin okuldaki tüm mekânlarda sağlıklı, etkili ve yaşanabilir bir eğitim ortamı oluşturma ve bu olumlu ortamı sürdürme çabası ve süreci olarak görülebilir. Özdemir (2017) sınıf ortamını öğrenme-öğretme etkinliklerinin gerçekleştiği, öğrencilerin etkileşim içinde olduğu, kendine özgü havası olan sosyal bir çevre olarak ifade etmiştir. Sınıfta düzenli ve etkili bir öğrenme-öğretme sürecinin oluşturulması için bir takım kurallar ve rutinler uygulanabilir. Kurallar, hangi davranışların öğrencilerden beklendiğini, hangi davranışların pekiştirileceğini ve hangi davranışların uygun olmadığını gösteren unsurlardır Özdemir (2017). Kurallar denince akla disiplin kavramı gelmektedir. Disiplin, okul yöneticilerinden öğretmenlere öğrencilerden velilere kadar farklı perspektiflerden bakılarak farklı anlamlar çağrıştırmaktadır (Ağın, 2020; Kropáč, Buchtová ve Chudý, 2023; Turhan ve Yaraş, 2013).

Disiplin Kavramı

Disiplin kavramı, kişilerin içinde yaşadıkları topluluğun genel düşünce ve davranışlarına uymalarını sağlamak amacıyla alınan önlemlerin bütünü (Türk Dil Kurumu [TDK], 2024) olarak tanımlanabilir. Eğitim boyutundan bakıldığında, disiplinin sözlük tanımı; “öğrencilere birlikte kullanılan düzeltici eylem ve cezaların tüm şeklidir” (Family Dictionary of Education Terms, 2011, Akt. Özdemir, 2017). Disiplin terimi Latince öğrenmek anlamına gelen “*discere*” ve öğrenen anlamına gelen “*discipulus*” fiilinden türetilmiştir. Diğer taraftan, Oxford İngilizce Sözlüğünde kelimenin kökeninin Orta Çağa kadar dayandığı belirtilmektedir. Disiplin kelimesinin İngilizce etimolojisinin 11. yüzyılda ceza ve acı anlamında kullanıldığı Fransız diline işaret ettiğini aktaran Williams vd. (2012), terimin Latince öğretim, eğitim, çalışma dalı, felsefi okul, manastır yönetimi ve cezalandırma anlamlarında kullanıldığını ifade etmektedir (Sözer, 2023).

Min-Tak ve Wai-Shing'e (2008) göre, disiplin daha çok öğrenme-öğretme ortamlarında düzeni, otoriteyi ve kontrolü sağlamak için istenmeyen öğrenci davranışlarına cevap verme eylemidir. Bunun yanında, öğrencilerin öz-kontrol, öz-disiplin ve öz-yönetimini teşvik ederek ahlaki (moral) ve zihinsel gelişimlerini sağlamayı amaçlayan bir öğretim biçimi olarak da görülmektedir (Özdemir, 2017). Sınıfta disiplinin esas amacı, sınıf içinde öğrenci ve öğretmenin uyacağı kurallar oluşturarak öğrenmeyi sürecini kolaylaştırmak ve istenmeyen öğrenci davranışlarını en aza indirmektir (Yiğit, 2007). Küçükahmet (2005) ise disiplinin sadece uyulması gereken bir takım kurallar listesinden çok daha geniş bir anlam ifade ettiğini belirterek, amaçlı etkinlikler, uygun çevre, birlikte çalışma alışkanlığı, kendi kendini kontrol etme gibi kavramlar disiplin tanımı içinde yer aldığını vurgulamıştır. Eğitim ortamlarında öğrenciler pek çok konuda tutum ve davranış geliştirirken bir taraftan da kendi kendini disipline etmesini öğrenmektedir.

Sınıfta Disiplini Bozan (İstenmeyen) Öğrenci Davranışları ve Sebepleri

Infantino ve Little (2005), çeşitli kaynaklardan aktararak, sınıf ortamlarında disiplini bozan istenmeyen davranışları “sosyal, entelektüel ve duygusal alanlarda genel kabul görmüş standartlardan sapma” olarak tanımlamakta ve genellikle düzenin ihlalini ve işbirliğini reddetmeyi içerdiğini belirtmektedir. Sınıfta bu tür davranışlar, öğretim sürecine ciddi şekilde müdahale eden ve/veya sınıfın normal işleyişini önemli biçimde bozan davranış olarak tanımlanmaktadır. Ercan (2017) ise okul ve sınıf ortamlarında eğitsel çabaları engelleyen her türlü davranışın disiplini olumsuz etkileyen istenmeyen davranış olarak açıklarken, bu davranışların öğretmenin yaptığı öğretim faaliyetini, öğrencilerin öğrenmesini engelleyen, öğrenme ortamını doğrudan ya da dolaylı olarak rahatsız edici ve karışıklık oluşturan davranışlar olarak ifade edilebileceğine dikkat çekmiştir.

İlgili alanyazında ilkokullarda sınıf veya öğrenme-öğretme ortamlarında disiplini bozan istenmeyen öğrenci davranışları ile ilgili çok sayıda çalışma yapılmış olup, bu çalışmalarda ortaya konan sınıftaki disiplini bozucu istenmeyen davranışlar şu şekilde belirtilmiştir: “*Sırası gelmeden/izinsiz konuşma, saldırganlık/şiddet davranışları, ayakta dolaşma, diğer öğrencileri engelleme/rahatsız etme, kurallara uymama veya karşı gelme, ders esnasında aşırı hareketli olma, itişip kakışma, sıraya vurma veya sırayı sallama, sebepsiz gülme, küfürlü veya argo konuşma, dersle ilgilenmeme veya başka şeylerle meşgul olma, arkaya dönme, arkadan konuşma, tembellik yapma, bir şeyler yeme içme, çiklet çiğneme, gereksiz ses çıkarma / gürültü ve uğultu yapma, derse geç kalma, derste tuvalete gitmek için izin isteme, ödevini zamanında yapmama, dağınık/düzensiz olma, birbirlerini sıkça şikâyet etme, geçimsiz olma, kıskançlık, dikkatsizlik ve umursamazlık yapma*” (Aküzüm ve Nazlı 2017; Alver, Kincal ve Uğurlu, 2017; Borich, 2017; Boynton ve Boynton, 2007; Celep, 2008; Infantino ve Little, 2005; Kolak Özdemir ve Özdemir, 2023; Külekçi Akyavuz, 2019; Little, 2005; Shen, Zhang, Zhan, Caldarella, Richardson ve Shatzer, 2009). Borich'e (2017) göre, bu davranışların çoğu çocukların çok sayıda akranıyla birlikte küçük bir alanda sınırlandığında kendini yaparken bulunduğu normal gelişimsel davranışlardır ve altında herhangi bir duygusal bozukluk ya da kişilik problemi yatmaz. Ancak, bunlar kontrol edilmediğinde ve azaltılması için gerekli önlemler alınmadığında dersin akışına ve diğer öğrencilerin derse katılımına zarar verme potansiyeline sahiptir.

Sınıftaki disiplini ve düzeni olumsuz etkileyen öğrenci davranışlarının olası pek çok sebebinden söz edilebilir. Bu konuda yapılan çalışmalarda ve kuramsal kaynaklarda disiplini bozan ve öğrenme-öğretme sürecini olumsuz etkileyen davranışlar genel olarak; “*aileden, öğrencilerin kendilerinden, okul ve sınıf ortamından, öğretmenenden, eğitim sisteminden, çevreden ve akran grubundan ve teknolojik araçlardan/ortamlardan*” kaynaklı faktörler başlıklarıyla yer almaktadır (Aküzüm ve Nazlı 2017; Celep, 2008; Dağlı, 2012; Hemde, 2010;

Jinot ve Ravi 2020; Kolak Özdemir ve Özdemir, 2023; Ngwokabuenui, 2015; Özer, Bozkurt ve Tuncay, 2014; Tiwari ve Panwar, 2014; Yiğit, 2007). İlgili çalışmalarda bu ana faktörlerin kapsamına giren birçok sebep yer almaktadır. Bunlar arasında olumsuz aile ortamı, ebeveynlerin tutum ve davranışları, öğrencilerin düşük benlik algısı, kalıtsal özellikleri ve yaşları, okul ve sınıfların kalabalık olması, okulda sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere fazla yer verilmemesi, öğretmenin sınıf yönetimindeki yetersizlikleri, öğrencilerle sağlıklı iletişim kuramaması, arkadaş grubunun istenmeyen davranış ve alışkanlıkları, eğitim sisteminden kaynaklanan çeşitli yapısal veya işlevsel sorunlar, öğrencilerin tablet, telefon, bilgisayar gibi araçları gereğinden fazla ve amaç dışı (oyun oynama gibi) kullanımları bu alt sebeplere örnek olarak verilebilir.

Disiplini Bozan İstenmeyen Davranışların Öğrenme-Öğretme Ortamına Etkileri

Disiplin sorunları, öğretmenlerin dersleri etkili ve verimli bir şekilde yürütmesinin yanı sıra öğrenmek isteyen öğrencilerin sağlıklı biçimde öğrenmelerinin önünde bir engel olduğu söylenebilir. Bu konuda yapılan çeşitli çalışmalarda da disiplin sorunlarının öğrenme-öğretme ortamına, sınıf yönetimine, öğretmen ve öğrencilere ilişkin etkilerine yönelik bulgular elde edilmiştir. Infantino ve Little (2005) yaptıkları çalışmada hem ilkökul hem de ortaokul öğretmenlerinin, küçük kural ihlalleri gibi önemsiz yanlış davranışların sık sık ortaya çıkmasının işlerini daha da zorlaştırdığından şikâyet ettiğini belirtmiş, çoğu öğretmenin bu davranışların özellikle ciddi olmamasına rağmen, günlük olarak ortaya çıkma sıklığının yüksek olmasından dolayı kendilerini stresli hale getirdiği konusunda hemfikir olduklarını rapor etmişlerdir. Bazı çalışmaların (Browsers ve Tomic, 2000; Smith ve Smith, 2006) bulguları da öğretmenlerin disiplin sorunlarıyla başa çıkmakla ilgili yüksek düzeyde stres ve tükenmişlik yaşadıklarını ortaya koymuştur (Akt. Oliver, Wehby ve Reschly, 2011). Boynton ve Boynton (2007) sık sık disiplin sorunlarıyla karşı karşıya gelen öğretmenler, eğer disiplin sorunlarıyla başa çıkma stratejileri yoksa genellikle tükenmişlik yaşadıklarını vurgulamıştır.

Lewis, Romi, Qui ve Katz (2005) da aynı hususa işaret ederek öğretmenlerin öğrencilerin sınıf içi uygunsuz davranışlarını tatmin edici bir şekilde yönetmedeki herhangi bir başarısızlığının strese ve aşırı durumda tükenmişliğe yol açması şaşırtıcı olmadığını ve disiplin sorunlarının en önemli öğretmen stres faktörleri arasında yer aldığını ifade etmiştir. Ingersoll'dan (2001) aktardığı üzere, ABD'de yaklaşık 6700 öğretmen ile yapılan çalışmada mesleği bırakmayı seçen 400'e yakın öğretmenin yaklaşık %30'unun öğretmenliği bırakmalarına yol açan sebeplerden biri olarak öğrenci disiplin sorunları olduğu gözlenmiştir Lewis, Romi, Qui ve Katz (2005). Yiğit (2007) ise birçok öğretmenin öğrencilerdeki disiplinsiz davranışların artışı öğrenmeyi tehdit eden en önemli tehlike olarak kabul ettiğini, ayrıca sınıf içindeki öğrenme sürecini olumsuz yönde etkilediği ve önemli zaman kaybına da sebep olduğunu öne sürmüştür. Yiğit'e (2007) göre, öğrencilerin sergilediği disiplinsiz davranışlar, öğretmenlerin mesleki doyumlarını azaltmakta, tükenmişliklerini artırmakta, görev yaptıkları okula ve işlerine bağlılıklarını zayıflatmaktadır.

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda bu araştırmanın amacı, ilköğretimde görev yapan sınıf öğretmenlerinin öğrenme-öğretme süreçlerinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının ve bunların olası sebeplerinin neler olduğunu, bu disiplin sorunlarına yönelik öğretmenlerin nasıl yol izlediklerini ve disiplin sorunlarının ve istenmeyen öğrenci davranışlarının ortadan kaldırılması veya azaltılması için neler yapılması gerektiği katılımcı sınıf öğretmenlerinin görüşleri alınarak ortaya koymaktır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2021), olgubilimin, farkında olunan fakat derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanan bir desen olduğunu belirtmiştir. Olgubilim araştırmalarında veri kaynakları araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa vurabilecek veya yansıtabilecek bireyler veya gruplardır. Bu bağlamda, bu çalışmada ilkokullarda sınıfta disiplini bozan istenmeyen öğrenci davranışlarının, sorunu bizzat tecrübe eden kişiler olarak sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları deneyimler ve sorunlara dayalı olarak ortaya konması amaçlandığından olgubilim (fenomenoloji) deseni tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Tablo 2. Katılımcıların demografik bilgileri

<i>Cinsiyet</i>	<i>f</i>
Kadın	16
Erkek	9
Kıdem	
1-10 yıl	4
11-20 yıl	17
21-30 yıl	4
Öğrenim Durumu	
Lisans	18
Lisansüstü	7
Toplam	25

Tablo’da görüldüğü gibi, çalışmanın katılımcılarını Mersin ilinin nüfus bakımından en büyük ilçelerinden birindeki ilkokullarda görev yapan toplam 25 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Katılımcıların 16’sı kadın, 9’u ise erkek, olup, kıdemleri 10 ile 36 yıl arasındadır ve 18’inin öğrenim durumu lisans olup, 7’si ise lisansüstü bir programı bitirmiş ya da halen devam etmektedir. Katılımcı öğretmenlerin belirlenmesinde zaman, müsait olma ve ulaşılabilirlik açısından amaçlı örneklem türlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Burada amaç, Yıldırım ve Şimşek’in (2021) vurguladığı gibi, araştırmanın veri toplama ve veri analizi sürecine hız ve pratiklik kazandırmaktır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Çalışmada olgubilim araştırmalarında sıkça tercih edilen görüşme formu ile veriler toplanmıştır. Merriam’e (2013) göre, belirlenen olgunun ya da fenomeni doğrudan tecrübe etmiş birisiyle/birileriyle görüşme yapmak en başta gelen veri toplama tekniklerinden biridir. Veri toplama aracının geliştirilme sürecinde ilk olarak ilgili alanyazın incelenerek konu ile ilgili yapılmış çalışmalar gözden geçirilmiştir. Alanyazındaki çalışmaların incelenmesi sonrasında araştırmacılar tarafından taslak bir görüşme formu oluşturulmuştur. Taslak formun kapsam geçerliği için bir eğitim fakültesinin sınıf eğitimi anabilim dalında görev yapan iki (2) öğretim elemanının görüşüne başvurulmuştur. Uzman olarak görüş belirten öğretim elemanları bazı soruların çıkarılmasının ve bazılarının da gerek anlam gerek dilbilgisi bakımından düzeltilmesinin gerekli olduğunu rapor etmişlerdir. Örneğin, uzmanlardan birisi

formdan 2 sorunun çıkarılmasını, bunların yerine ilave iki (2) sorunun eklenmesini ve geri kalan sorulardaki maddi hataların ve anlatım bozukluklarının düzeltilmesinin gerektiğini belirtmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda gerekli düzeltme ve düzenlemeler yapılarak forma “yapılandırılmış görüşme formu” şeklinde son şekli verilmiştir.

Veri toplama aracının ilk bölümünde olası katılımcıların kişisel (demografik) bilgilerini belirlemek için cinsiyet, mesleki kıdem ve öğrenim durumu soruları yer almıştır. Görüşme formunun ikinci bölümünde ise çalışmanın konusu olan disiplin sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin sorulara yer verilmiştir. Her bir soru genel olarak açık uçlu yapıda olup, katılımcıların tercihlerine göre yüz yüze veya yazılı olarak yanıtlanmaya uygun şekilde hazırlanmıştır. Veri toplama süreci yaklaşık 15 gün sürmüştür. Katılımcıların belirlenmesinde ve veri toplama aracına cevap vermesinde öncelikle gönüllülük esas alınmıştır. Katılımcıların sekizi (8) ile ses kaydı yapılarak yüzyüze görüşme şeklinde veri toplanırken, geri kalan kısmına ise gerek zaman yetersizliği gerek özel işleri ve ailevi sorumlulukları gerekçesiyle, görüşme formunun çıktısı verilip yazılı olarak cevaplamaları şeklinde görüşleri alınmıştır. Christensen, Johnson ve Turner’ın (2015) da belirttiği gibi, olgubilim araştırmalarında araştırmacı tarafından kullanılan veri toplama aracı açık uçlu sorularla görüşmedir ki, bu genellikle katılımcıların kendi deneyimlerini yazmaları biçiminde kullanılır.

Verilerin Analizi

Veri toplama aracı yapılandırılmış görüşme formu niteliğinde olduğu için bu çalışmada toplanan veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak çözümlenmiştir. Yıldırım ve Şimşek (2021) göre, toplanan veriler bu analiz tekniğinde daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analizde görüşlerini alan bireylerin verdikleri yanıtlar çarpıcı biçimde yansıtmak için sık sık doğrudan alıntılara yer verilir. Bu çalışmada da her bir temaya ilişkin bulguların sunulmasında, katılımcıların görüşlerini en fazla temsil ettiği düşünülen bazı cevaplar doğrudan alıntı şeklinde verilmiştir. Çalışmalarda doğrudan alıntılar yoluyla katılımcı görüşlerini vermek aynı zamanda verilerin aktarılabilirliğini sağlamak ve çalışmanın güvenilirliğini artırmak (Yıldırım ve Şimşek, 2021) açısından da önemlidir. Doğrudan alıntılarda katılımcıların isimleri yerine Ö1, Ö2 kodları kullanılmıştır.

Bulgular

1. Öğretmenlerin Sınıf Disiplini Algısına İlişkin Görüşleri

Çalışmaya katılan sınıf öğretmenlerinin disiplin kavramını nasıl tanımladıkları ve ne anladıklarına ilişkin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Katılımcıların sınıf disiplini algısına ilişkin bulgular

<i>Tema</i>	<i>Kodlar</i>	<i>f</i>
<i>Öğretmenlerin Disiplin Algısı</i>	1. Belirlenen kurallara uyma	11
	2. Düzen	6
	3. Öğrencinin öğretmene saygı duyması	5
	4. Sınıfta sessiz bir ortamın oluşturulması	4
	5. Görev ve sorumlulukları yerine getirme	3
	6. Öğrencinin derse ilgi duyması	3
	7. Öğrencilerin kendilerini kontrol edebilmesi	3
	8. Sorunların akılcı biçimde çözülmesi	1

Katılımcı öğretmenlerin sınıf disiplini ile ilgili görüşleri incelendiğinde, disiplin kavramını genellikle “belirlenen kurallara uyma” şeklinde görürlerken, bunun yanında sınıf disiplini “düzen”, “öğrencilerin öğretmene saygı göstermesi” ve “sınıfta sessiz bir ortam oluşturma” gibi görüşler ön plana çıkmıştır. Katılımcıların görüşlerine detaylı biçimde bakıldığında, sınıfta sağlıklı bir eğitim ve öğretim ortamı oluşturabilmek için net ve açık kuralların belirlenmesi ve bunların tutarlı bir şekilde uygulanması gerektiği, etkili bir öğrenme-öğretme etkinlikleri gerçekleştirebilmek için sınıfta belirli bir düzen oluşturulmasının önemi vurgulanmıştır. Katılımcı öğretmenlerden ikisinin bu konudaki görüşleri doğrudan alıntı şeklinde aşağıda verilmiştir.

Ö2: “Öncelikle okul kurallarına daha sonra da sınıf kurallarına uyum sağlamaktır. Disiplinin olmadığı bir yerde eğitim ve öğrenimin olmayacağına inanıyorum. Öğrenci matematik, fen bilgisi derslerde başarı ya da sınavlarda kaç net yaptı gibi durumlardan ziyade öncelikle saygıyı ve nasıl davranacağını öğrenmelidir. Zaten saygı varsa, tertip düzen varsa, dersler bir şekilde öğrenilmektedir.”

Ö21: “Disiplin, kurum içindeki kurallara hem idarecilerin hem öğretmenlerin hem de öğrenci ve öğrenci velilerinin kısacası bütün paydaşların uymasını ve birbirlerine karşı karşılıklı saygı gösterilmesini ifade ediyor.”

2. Sınıfta Karşılaşılan Disiplin Sorunlarına İlişkin Öğretmen Görüşleri

Katılımcıların sınıftaki öğrenme-öğretmen süreçlerinde en sık karşılaştıkları disiplin sorunlarına yol açan öğrenci davranışlarına ilişkin verdikleri yanıtlardan elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. Sınıfta karşılaşılan disiplin sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri

<i>Tema</i>	<i>Kodlar</i>	<i>f</i>
<i>Öğretmenlerin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Sorunları</i>	1. Arkadaşlarına şiddet/zorbalık davranışı göstermek	13
	2. Söz almadan konuşmak	11
	3. Sınıfta sebepsiz dolaşmak	7
	4. Ders dışı konularla ilgilenme	6
	5. Arkadaşlarını şikâyet etme	5
	6. Derste gürültü yapma	4
	7. Dikkat dağınıklığı / derse odaklanamama	3
	8. Arkadaşlarına ve öğretmene saygısızlık yapma	3
	9. Sık sık tuvalete veya el yıkamaya gitmek isteme	2
	10. Derse geç kalma	2
	11. Küfür veya argo kelimeler kullanma	2

Tablo 3’te de görüldüğü üzere, araştırmaya katılan öğretmenlerin en sık karşılaştıkları disiplin sorununa yol açan istenmeyen öğrenci davranışı “arkadaşlarına şiddet/zorbalık davranışları göstermek” olmuştur. Katılımcılarına yarımından fazlası sınıf ortamlarında en çok karşı karşıya geldikleri disiplin probleminin şiddet ve zorbalık içeren davranışlar olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenlerin en çok karşılaştıkları sınıf disiplini bozan diğer davranış ise ders esnasında söz almadan konuşmak olmuştur. Bunların yanı sıra, sınıfta ders işlenirken sebepsiz yere sınıfta dolaşmak, dersle ilgili olmayan şeylerle ilgilenme/meşgul olma (örneğin kalemiyle, sulukla, çantasıyla oynama, arkadaşlarıyla konuşma vb.), arkadaşlarını olur olmaz öğretmene şikâyet etme, derste gürültü yapma gibi durumlar da öğretmenlerin rahatsız

oldukları ve sınıf disiplinini olumsuz etkileyen davranışlar olarak not edilmiştir. İlgili konuya yönelik iki öğretmenin görüşleri doğrudan alıntı şeklinde aşağıda yer almaktadır:

Ö1: “Öğrenciler akranlarına karşı hem psikolojik hem de fiziksel şiddet göstermektedir. Bu durumu şuna bağlıyorum sanal ortamda yer alan oyunlarda can olayı denen bir illet var. Bu durumu ben kendi çocuklarımda da görüyorum. Öldün, ölmedim geri canlandım gibi gerçek dışı durumlarla karşılaşmaktayız. Çocuklar bu tür durumlarda karşıdaki insana zarar verecek ya da canı yanacak olarak bakmıyorlar dolayısıyla bu durum çocuklarda vicdan ve acıma duygusunu köreltmektedir.”

Ö4: “Çocuk aile ortamında bir prens ve prenses gibi yetiştirilmektedir. Hayatında hayır kelimesini duymamış. Anne baba tarafından çocuğa hiçbir şekilde hayır denilmemiş. Her şey kendi dünyasında dönüyor. Aile ortamında bir kural konulmamış. İzin alınmadan konuşulmayacağını doğal olarak da bilmiyor. Biz de sınıflarda ne yaparsak yapalım izin almadan konuşmanın önüne geçemiyoruz. Çünkü çocuk bu eğitimi aile içerisinde konulan kurallarla alması gerekir diye düşünüyorum.”

3. Öğrencilerin Disiplin Sorunlarına Yol Açan Davranışlarının Nedenlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri

Çalışmanın katılımcıları olan sınıf öğretmenlerinin disiplin sorunlarına yol açan davranışların sebeplerine ilişkin verdikleri cevaplara dayalı bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4. Öğrencilerin disiplin sorunlarına yol açan davranışların nedenlerine ilişkin öğretmen görüşleri

Tema	Kodlar	f
<i>Disiplin Sorunlarının Nedenleri</i>	1. Aileden kaynaklı sebepler	19
	2. Öğrenciden kaynaklı sebepler	18
	3. Okul ve öğretmenle ilişkili sebepler	10
	4. Eğitim sisteminden kaynaklı sebepler	4
	5. Arkadaş/akran grubu ile ilgili sebepler	3
	6. Toplumsal sebepler	1

Sınıfta öğrenme-öğretme ortamını olumsuz etkileyen ve sağlıklı bir eğitim ve öğretim yapılmasını engelleyen öğrenci davranışlarının altında çok sayıda neden bulunmaktadır. Bu çalışmada katılımcı sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre disiplin sorunlarına yol açan en önemli faktörler “aileden veya ebeveynlerden kaynaklı sebepler” ile “öğrencilerden kaynaklanan sebepler” olarak bulunmuştur. Katılımcılar özellikle “olumsuz aile ortamından, ebeveynlerin ilgisizliğinden, eğitim seviyelerinin düşük olmasından, çocuk yetiştirme yaklaşımlarının yanlış veya eksik olduğundan” yakınmışlardır. Bunun yanında, öğrencilerle ilgili sebepler arasında “teknolojik araç ve ortamların çocukların üzerindeki olumsuz etkileri, bazı öğrencilerin kendilerini ifade edememeleri, derse odaklanamama ve dikkat problemleri, kabul görme veya onaylanma ihtiyacının karşılanamaması, genetik/kalıtsal özellikler, dersin veya ders işlenişinin bu öğrencilerin ilgisini çekmemesi” üzerinde durulmuştur. Disiplin sorunlarına neden olduğu belirtilen diğer önemli faktör ise okul ve öğretmenle ilişkili sebeplerdir. Bu kapsamda “okul yönetiminin disiplin sorunlarına verdiği tepkinin yetersiz kalması, sınıfların kalabalık olması, öğretmenin sınıf yönetimi eksikliği, öğretmen

merkezli yöntem ve tekniklerin kullanılması” gibi hususlara dikkat çekilmiştir. Bunların yanı sıra, “eğitim sisteminden kaynaklı, arkadaş/akran grubu ile ilişkili ve değerler eğitiminin eksikliğinden kaynaklı toplumsal sebepler” de disiplin problemine yol açan istenmeyen öğrenci davranışlarının sebepleri olarak ifade edilmiştir. Konu ile ilgili iki öğretmenin görüşü doğrudan alıntı şeklinde aşağıda sunulmuştur:

Ö6: “Genelde ben aileden kaynaklı olduğunu düşünüyorum. Ailenin çocuğa karşı ilgisizliği, duyarsızlığı gibi çocuk ailesinde göremediği ilgiyi dikkat çekmek için bizlere göstermeye çalışıyor.”

Ö8: “Sınıfta bir öğrencimiz vardı. Resim dersinde genellikle şiddet içerikli görseller çiziyordu. Bende merak ettim bir gün veliyi okula çağırdığımızda velinin memur olarak sekiz beş çalıştığı fazla zamanının olmadığını dolayısıyla çocukla pek fazla ilgilenemediğini söyledi. Tabi bakıcıya emanet edilen çocukla, bakıcıda doğru düzgün ilgilenmiyor. Bu sefer çocuk zamanının büyük çoğunluğunu tablet ve bilgisayar başında geçiriyor. Başında ilgilenecek doğru düzgün kimse olmadığı için kontrol sağlanamıyor. Ben bu tür durumları genelde anne baba çalışan memur çocuklarında fazlaca görüyorum.”

4. Disiplin Sorunlarına Karşı Verilen İlk Tepkiye İlişkin Öğretmen Görüşleri

Katılımcıların disiplin sorunları ile karşılaştıklarında gösterdikleri ilk tepkiye ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5. Disiplin sorunlarına karşı verilen ilk tepkiye ilişkin öğretmen görüşleri

Tema	Kodlar	f
Disiplin Sorunlarına Verilen İlk Tepki	1. Sözlü uyarıda bulunmak	11
	2. Göz teması kurmak	8
	3. Davranışın sebebini sormak/öğrenmek	8
	4. Görmezden gelmek	6
	5. Ders sonunda öğrenci ile konuşmak	4
	6. Kızıp bağırarak, gerekirse ceza vermek	1

Katılımcı sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre, sınıf disiplinini bozan istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik verilen ilk tepki “sözlü uyarıda bulunmak” şeklindedir. Sınıf içinde ders işlenirken veya ders aralarında bazı öğrencilerin istenmeyen davranışları ile karşılaşıldığında genel olarak öğretmenler ilk başta bu öğrencileri sözlü olarak uyararak yanlış olan davranışın gösterilmemesini sağlamaya çalışmaktadırlar. Bununla birlikte, birçok öğretmenin ise göz teması kurarak veya ilgili davranışın neden kaynaklandığını sorup öğrenmeye çalışarak istenmeyen davranışa yönelik bir aksiyon almaya çalıştıkları görülmektedir. Bunların dışında öğrencilerin istenmeyen davranışlarını görmezden gelmek ve ders sonunda öğrencilerle konuşmak ise tercih edilen diğer ilk tepki biçimi olarak ifade edilmiştir. Katılımcılardan ikisinin bu konudaki görüşleri doğrudan alıntı şeklinde aşağıda verilmiştir.

Ö2: “Sınıf içerisinde istenmeyen bir durumla karşılaştığımda sözlü bir şekilde uyarımı yaparım. Dersten sonra öğrenciyi yanıma çağırarak yapmış olduğu yanlış davranışı bir daha tekrarlamaması konusunda kesin bir şekilde uyarırım.”

Ö10: “İlk olarak davranışın altında yatan sebebi öğrenmeye çalışırım. Eğer istenmeyen davranış sürekli devam ederse ailesi ve rehberlik servisi ile iletişime geçerim.”

5. Disiplin Sorunlarına Karşı Alınan Önlemlere İlişkin Öğretmen Görüşleri

Çalışmanın katılımcıları olan sınıf öğretmenlerinin disiplin sorunlarına karşı aldıkları önlemlere yönelik bulgular aşağıda sunulmuştur.

Tablo 6. Disiplin sorunlarına karşı alınan önlemlere ilişkin öğretmen görüşleri

Tema	Kodlar	f
Disiplin Sorunlarına Karşı Alınan Önlemler	1. Doğru davranışlar sergileyenlere pekiştireçler verme	7
	2. Öğrencilerle kurallar hakkında konuşma, hatırlatma	6
	3. Sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte belirleme	5
	4. Aile ile görüşme	5
	5. Sınıf içi oturma düzenini ayarlama	5
	6. Problemlili öğrencilere görev ve sorumluluk verme	5
	7. Rehberlik servisine yönlendirme	3
	8. Sevdiği etkinliklerden mahrum etme	3
	9. Dersi öğrencileri dâhil ederek işleme	2
	10. Kurallara uymayanlara ceza verme	2

Tablo 6’da da görüldüğü gibi, katılımcı öğretmenlerin sınıf disiplinini olumsuz etkileyen davranışları önlemeye yönelik en fazla kullandıkları yöntem “doğru davranışlar sergileyenlere pekiştireçler verme” olmuştur. Bu yöntem kapsamında öğretmenlerin belirli bir kısmının diğer öğrencilere örnek oluşturacak doğru ve iyi davranış sergileyen öğrencilere gerek sözel olarak olumlu dönütler vermeyi ya da bir takım ödüller vererek onların bu davranışlarını pekiştirmeye çalıştıkları görülmüştür. Bunun yanında, en çok kullanılan diğer önlem yaklaşımları ise sırasıyla; “disiplini bozan davranışlarla karşılaşıldığında öğrencilerle kurallar hakkında konuşma, sık sık kuralları hatırlatma, sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte belirleme, duruma göre öğrencilerin ebeveynleriyle görüşme, sınıf içinde oturma düzenini ayarlama/değişiklik yapma, sorunlu öğrencilere çeşitli görev ve sorumluluklar verme” olarak belirtilmiştir. İki katılımcının konu ile ilgili görüşü doğrudan alıntı şeklinde aşağıda sunulmuştur:

Ö3: “Ben genellikle çok iyi anlaşılan iki öğrenciyi aynı sırada oturtmam. Sınıf içerisinde hafta da bir ya da iki haftada bir olmak üzere öğrencilerin yerlerini değiştirmeye yoluna giderim. Çünkü zaman içerisinde öğrenciler sıra arkadaşı ile çok fazla kaynaşınca ister istemez çok konuşuyorlar ve sınıfta çok fazla gürültü oluyor.”

Ö15: “Öncelikle tüm sınıf ile konuşuyorum. Doğru olan davranışı anlatıyorum. Doğru davranış sergileyenleri pekiştiriyorum. Olmazsa ailesini çağırıp görüşüyorum. Hala olmazsa rehber öğretmene yönlendiriyorum.”

6. Sınıf Disiplinini Sağlamak İçin Katılımcılar Tarafından Sunulan Öneriler

Tablo 7. Sınıfta disiplin sorunlarını önlemek için katılımcı öğretmenlerin önerileri

<i>Tema</i>	<i>Kodlar</i>	<i>f</i>
<i>Disiplinin Sorunlarını Önlemeye Yönelik Öneriler</i>	1. Aile (ebeveynler) ile ilgili öneriler	15
	2. Okul ve okul yönetimi ile ilgili öneriler	13
	3. Eğitim sistemi ve yapısı ile ilgili öneriler	10
	4. Öğrencilerle ilgili öneriler	7
	5. Öğretmenlerle ilgili öneriler	6

Katılımcı öğretmenlerin sınıf disiplinini sağlamak için sundukları öneriler tablo 7’de görülmektedir. Katılımcıların görüşme formlarına verdikleri cevapların analizi sonucunda, sınıftaki öğrenme-öğretme süreçlerinde yaşanan disiplin sorunlarına karşı uygulanabilecek önlemler arasında ilk sırada “*aile üyelerine (ebeveynlere) konu ile ilgili eğitim veya seminer etkinlikleri düzenlenmesi*” yer almaktadır. Bu eğitim kapsamında ebeveynlere, çocuklarının eğitimiyle ve sorunlarıyla nasıl ilgilenecekleri, çocuklarına karşı tutum ve davranışları, doğru ve yanlış yapılanlar vb. konularda bilgi, beceri ve anlayışlar kazandırılması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca disiplin sorunlarına karşı öğretmenlerin velilerle güçlü bir işbirliği yapmalarının gerekliliği de vurgulanmıştır.

En çok dile getirilen bir diğer öneri ise okul ve okul yönetimi ile ilişkili öneriler olmuştur. Bu öneri kapsamında okulların fiziki ortamlarının iyileştirilmesi, okul yöneticilerinin disiplin sorunlarına karşı öncü rol almaları, öğretmenlere destek olmaları ve velilerle işbirliği yapılmasına öncülük etmeleri gerektiği öne sürülmüştür. Katılımcıların önerileri arasında eğitim sistemi ile ilgili hususlar da bulunmaktadır. Özellikle derslerin öğretim programlarının (müfredatların) daha öğrenci ve etkinlik merkezli olması, ders konularının yoğunluğunun azaltılması, eğitim sisteminin öğretmeni destekler yapıda olması gibi öneriler sunulmuştur. Öğrencilerle ilgili önerilere bakıldığında, öğrencilerin görev ve sorumluluklarını bilmeleri, derse hazırlıklı gelmeleri, teknoloji ile daha az meşgul olmaları gerektiği vurgulanmıştır. Diğer taraftan, öğretmenlere yönelik ortaya konan öneriler kapsamında ise öğretmenlerin öğrencilerle sağlıklı bir iletişim kurmaları, tatlı sert olmaları, dersleri öğrencilerin ilgisini çekecek şekilde ve onları derse aktif katılımlarını sağlayacak şekilde planlamaları ve uygulamalarının gerekli olduğu yer almıştır. Konu ile ilgili katılımcının görüşü aşağıda verilmiştir:

Ö8: “*Benim sınıfım 41 kişi, her kafadan bir ses çıkıyor. Bu kadar kalabalık bir sınıfa susturmak ve ders işlemek çok zor, öncelikle sınıf mevcudunun düşürülmesinden yanayım. 41 kişilik kalabalık bir sınıfta disiplin sağlanacağını düşünmüyorum. Ders esnasında birini sustursak, bu sefer diğer öğrenci aynı şeyi yapıyor kalabalık bir sınıf ortamında dolayısıyla her öğrenciye müdahale edemiyoruz.*”

Ö22: “*Bu konuda topyekûn bir çalışma yapılmalıdır. İlk olarak ailelere eğitim verilmelidir. Bütün paydaşlar bilgilendirilmelidir ve gerekli konularda eğitim verilmelidir. Uygulama noktasında öğretmenler, uygulamayı yürütme ve takip etme noktasında idare sorumlu olmalı ailelerin mümkün olduğunca katılımı sağlanmalıdır. Yani okulda öğrenciye*

kötü konuşmamayı öğretip, eve gittiğinde ailesi kötü konuşuyorsa başarısız olmuşuz demektir. Bu sebeple önce aile eğitilmelidir.”

SONUÇ VE TARTIŞMA

Deneyimli eğitimciler ve eğitim uzmanları disiplinin sınıf yönetiminin çok önemli bir boyutu olduğunu ve esas olarak iyi bir öğrenme ortamı için gerekli koşulları oluşturmanın bir aracı olduğunu vurgulamıştır (Min-Tak ve Wai-Shing, 2008, Akt. Özdemir, 2017: 13). İstenen sınıf yönetimi iklimini oluşturmada ve tüm öğrencilerin sağlıklı bir öğrenme ortamına sahip olmasında disiplin kurallarının ve bunların tutarlı bir şekilde uygulanmasının önemi büyüktür. Bu çalışmada sınıf öğretmenlerinin öğrenme-öğretme süreçlerinde karşılaştıkları disiplin sorunları incelenmiştir. Nitel veriler toplanarak gerçekleştirilen bu çalışmada katılımcı öğretmenlerin büyük bir bölümü disiplini daha çok “kurallara uyma” ve “düzen” şeklinde görmektedir. Katılımcılar disiplin kavramını “düzenli ve sağlıklı bir eğitim-öğretim ortamının oluşturulmasında kuralların ve bu kurallara uyulmasının çok önemli olduğu, kurallar bütünü, okuldaki tüm paydaşların uyması gerekli kurallar, düzen ve başarının anahtarı” gibi ifadelerle açıklamaya çalışmıştır.

Çalışmada katılımcı öğretmenlerin en sık karşılaştıkları disiplin sorunlarının başında “arkadaşlarına şiddet veya zorbalık davranışları göstermek” gelmiştir. Katılımcıların yarısından daha fazlası bazı öğrencilerin sınıf içinde dersin işlenmesi esnasında veya teneffüslerde arkadaşlarına çeşitli türde (vurma, ısırma, tekme atma, iğne batırma, tükürme gibi) şiddet ve zorbalık içeren davranışlarda bulduklarını ifade etmiştir. Katılımcıların en sık karşılaştıkları disiplini bozan istenmeyen öğrenci davranışları ise söz almadan/izinsiz konuşmak ve sınıfta ders işlenirken gezmek/dolaşmak şeklinde belirtilmiştir. Bu davranışlar nedeniyle katılımcı öğretmenlerin sınıf içerisindeki kontrolü sağlama ve düzenli bir öğretim faaliyeti gerçekleştirme konusunda zorlandıkları belirtilmiştir. Bunların yanı sıra, dersle ilgili olmayan şeylerle ilgilenme/meşgul olma (örneğin kalemiyle, sulukla, çantasıyla oynama, arkadaşlarıyla konuşma vb.), arkadaşlarını olur olmaz öğretmene şikâyet etme, derste gürültü yapma gibi durumlar da öğretmenlerin rahatsız oldukları ve sınıf disiplinini olumsuz etkileyen davranışlar olarak not edilmiştir. İlgili alanyazında bu konuda yapılan çalışmalarda benzer bulgulara ulaşıldığı görülmüştür (Aküzüm ve Nazlı 2017; Alver ve diğerleri, 2017; Shen ve diğerleri, 2009; Infantino ve Little, 2005; Kolak Özdemir ve Özdemir, 2023; Korkmaz, Gönül ve Eyigün-Odabaşı, 2024; Külekçi Akyavuz, 2019; Little, 2005; Özer ve diğerleri, 2014; Tiwari ve Panwar, 2014). Bu çalışmalara katılan öğretmenlerin sınıflarında en sık karşılaştıkları disiplini bozan istenmeyen öğrenci davranışları; “Şiddet davranışları (kavga etme, vurma, itme, sataşma vb.), geçimsizlik, sorumsuzca davranma ve umursamazlık, derste tuvalete gitmek için izin isteme, öğrencilerin birbirlerini sıkça şikâyet etme, alay etme, öğrencilerin sınıfta söz almadan konuşma, gürültü yapma, küfür veya argo ifadeler kullanma, ders dışı şeylerle meşgul olma, derse geç gelme, sınıf için gezme/dolaşma, sorumluluklarını yerine getirmeme, arkasındaki öğrencilerle konuşma, sınıf içinde yeme içme, hırsızlık, yalan söyleme”

Disiplin sorunlarına yol açan öğrenci davranışlarının sebepleri ile ilgili bulgular, öğrencilerin ailelerinden veya ebeveynlerinden kaynaklanan çeşitli faktörlerin katılımcı öğretmenler için en önemli sebep olduğunu göstermektedir. Katılımcı öğretmenlerin konu ile ilgili verdikleri cevaplara ayrıntılı biçimde bakıldığında, üzerinde en çok durulan hususun ebeveynlerin çocuklara karşı tutum ve davranışlarındaki yanlışlık ve tutarsızlıkların sonucu çocukların çok serbest ve sorumsuz bir şekilde yetişmeleri, ayrıca aşırı korumacı bir yaklaşımla çocukların her probleminin ve ihtiyacının ebeveynler tarafından karşılanması sonucunda kuralları benimsemede ve belirlenen kurallara uymakta zorluk çektiklerinin gözlemlendiği vurgulanmıştır. Bununla birlikte, aile ortamında şiddet, zorbalık gibi çeşitli

olumsuzlukların yaşanması, bazı ebeveynlerin eğitim düzeylerinin düşük olmasından dolayı çocuklarına yeterince zaman ayırmaması ve ilgi göstermemesinin de dolaylı bir şekilde sınıf ortamında çocuğun davranışlarına yansıdığına dikkat çekilmiştir. Celep'in (2008) belirttiği üzere, çocuklara sürekli bağırarak, çocuklarına emretmek, hükmetmeye ve kontrol etmeye çalışmak, çocuklarla dalga geçmek, sürekli azarlamak ve eleştirmek, çocukları fiziksel olarak korkutma, şiddet uygulama, çocukları kötü, küstah, dik başlı, aptal, haylaz, adam olmaz şeklinde etiketlemek gibi ebeveyn davranışlarının okulda disiplin sorunlarına yol açabilmektedir.

Karşılaşılan disiplin sorunlarının sebeplerinden biri olarak, öğrencilerle ilişkili bir takım faktörler gösterilmiştir. Bu kapsamda katılımcılar özellikle tablet, telefon ve bilgisayar gibi teknolojik araçlarla oynanan oyunların ve internet ortamında yapılan yayınların/paylaşımların çocukların psikolojileri ve davranışları üzerinde olumsuz etkilere neden olduğuna işaret etmişlerdir. Bununla birlikte, bazı öğrencilerin çeşitli nedenlere bağlı olarak kendilerini ifade edememelerinin, işlenen derse ve etkinliklere yönelik odaklanamama ve dikkat problemleri yaşamalarının, kabul görme ve onaylanma ihtiyaçlarının gerek ailede gerek okul ortamında karşılanmamasının, bir takım genetik özelliklerin ve beslenme bozukluklarının çocuklarda disiplin sorunlarına yol açan istenmeyen davranışlara ittiğini ifade etmişlerdir. Boynton ve Boynton (2017) yapılan gözlemlere dayalı olarak, öğrencilerin % 5 kadarının aile ortamından veya duygusal, zihinsel ve bedensel bozukluklarından kaynaklanan duyu ve davranış sorunlarıyla okula geldiklerini, sınıftaki öğrencilerin % 15'inin olumsuz davranışlarının ise sınıfın kötü yönetilmesinden kaynakladığını belirtmiştir.

Katılımcı öğretmenlerin disiplin sorunlarına sebep olduğunu belirttiği bir diğer faktör “*okul ve öğretmenlerle*” ilişkili durumlardır. Katılımcılar, aile ve öğrenciden sonra yaşanan disiplin sorunlarında ve önlenmesinde en önemli aktörlerden birinin okul yöneticileri olduğunda hem fikirdir. Bu konu verilen yanıtlar incelendiğinde, başta müdür olmak üzere yöneticilerin okul ortamında düzeni ve disiplini sağlamakla yükümlü oldukları, ancak bazılarının yönetim becerisi ile ilgili yetersizlik ve disiplini sağlamada gösterdikleri zafiyetin çeşitli sorunlara yol açtığını ileri sürmektedirler. Bunun yanında, okulların büyük bölümünde sınıfların kalabalık olması, öğrencilerin sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak mekânların ve etkinliklerin yeterli olmaması da disiplin problemlerine yol açan istenmeyen öğrenci davranışlarını artıran faktörler arasında olduğu vurgulanmıştır. Bununla birlikte, katılımcılar tarafından disiplin sorunlarına neden olan bazı öğretmen yaklaşımlarından da bahsedilmiştir. Bunlar arasında öğretmenin etkili sınıf yönetimi becerilerine sahip olamaması, öğrenci merkezli yöntem ve tekniklerin kullanılmaması, öğrencilerle sağlıklı iletişim kuramama gibi sebepler dile getirilmiştir. Çalışmada ayrıca, istenmeyen öğrenci davranışlarının nedenleri kapsamında “*eğitim sisteminden, arkadaş/akran grubundan ve toplumsal*” kaynaklı sebepler de öne sürülmüştür. İlgili alanyazında bu bulgulara benzerlik gösteren birçok çalışma bulgusu mevcuttur (Aküzüm ve Nazlı, 2017; Jinot ve Ravi 2020; Ngwokabuenui, 2015; Özer ve diğerleri, 2014; Yiğit, 2007). Bu çalışmalarda “*aile ve ebeveyn ile ilişkili çeşitli durumlar, okul dışındaki arkadaş çevresinden kaynaklı faktörler, düşük benlik algısı, çocuğun gelişim özelliklerini, olumsuz öğretmen-öğrenci ilişkisi, öğretmenlerin kullandıkları öğretim yaklaşım ve sınıf yönetimi ile ilgili sorunlar, sınıfın kalabalık olması, sınıftaki bazı öğrencileri olumsuz davranışlara yönlendiren öğrencilerin olması, internet ve medyanın olumsuz etkileri, toplum özellikleri*” disiplin sorunlarına yol açan istenmeyen davranışlar olarak görülmüştür.

Çalışmada elde edilen bulgulardan birisi disiplini bozan öğrenci davranışlarına karşı verilen ilk tepkinin ne olduğudur. Katılımcı öğretmenlerin görüşlerine göre, sınıf disiplini bozan istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik verilen ilk tepkinin çoğunlukla “*sözlü uyarıda bulunmak*” şeklinde olduğu bulunmuştur. İlkokul düzeyinde öğrencilerin madde

kullanımı, diğer öğrencilere yönelik ağır düzeyde şiddet uygulama, öğretmenlere ve okul yönetimine karşı hakaret ve saygısızlık gibi davranışları görülmediği için çoğunlukla sözel uyarılarla istenmeyen davranışlar önlenemekte veya azaltılabilmektedir. Katılımcıların disiplini bozan öğrenci davranışlarına verdikleri diğer ilk tepki şekli ise göz teması kurmaktır. Katılımcıların bir kısmı olayı büyütmeden öğrenci ile göz teması kurularak birçok problemin çözülebileceğini düşünmektedir. Bunların yanı sıra, istenmeyen davranışları görmezden gelmek ve ders sonunda öğrencilerle konuşmak gibi yaklaşımların da ilk tepki olarak verildiği belirtilmiştir. Konu ile ilgili alanyazında bu çalışmanın bulguları ile ilişkili bulgulara rastlanmıştır (Aslan ve Alpaslan (2020; Aküzüm ve Nazlı, 2017; Borich, 2017; Kolak Özdemir ve Özdemir, 2023; Özel, Bayındır ve Özel, 2013; Özer ve diğerleri, 2014). İlgili çalışmalarda disiplin sorunları ile karşılaşıldığında öğrenci ile “göz teması kurma ve sorunu anlamaya çalışma, uyarı yapma, öğrencilerle birebir görüşme, isimleri ile hitap etme” gibi tepkilerle sorunu anlama veya çözmeye çalıştıkları bulunmuştur.

Katılımcıların öğrenme-öğretme sürecinde disiplini ve sınıf yönetimini sekteye uğratan öğrenci davranışlarını önlemek veya azaltmak amacıyla en sık “doğru davranış sergileyen öğrencilere pekiştireçler verme” yaklaşımını kullandıkları görülmüştür. Katılımcı öğretmenlerin bu konudaki cevapları incelendiğinde, bazılarının kurallara uyan ve iyi davranışlar gösteren öğrencilere ödül ve pekiştireçler verdiği, olumsuz davranışların ise uyarılar, çeşitli yaklaşımlar ve yaptırımlarla düzeltilmeye çalışıldığı, bu süreçte öğrencilere davranışlarıyla da örnek olmaya çalışıldığı vurgulanmıştır. Borich (2017) öğretmenlerin öğrencilere yönelik kullanabilecekleri ödül ve pekiştireçlere örnek olarak şunları vermiştir: “Sözlü ya da yazılı olarak övme, gülümseme ya da kafa sallama (onaylama), ek puan verme, ödevlerine güzel yüz çıkartması yapıştırma, bir test ya da ödev üzerine veliler için not yazma, iyi bir ödevi, projeyi ya da sınav kâğıdını diğerlerinin görmesi için duvara (panoya) asma, iyi veya istenen davranışları sergileyenlere sertifika, belge verme”. Öğretmenlerin istenmeyen davranışlara yönelik en çok kullandıkları diğer bir yaklaşım ise “öğrencilerle istenmeyen davranış ve kurallar hakkında konuşma, sık sık kuralları hatırlatma” olduğu ifade edilmiştir. Katılımcıların tercih ettikleri diğer önlemler veya yöntemler ise “sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte belirleme, ihtiyaç duyulduğunda öğrencilerin ebeveynleriyle görüşme, sınıf içinde oturma düzeninde değişiklik yapma, sorunlu öğrencilere bir takım görev ve sorumluluklar verme, rehberlik servisine yönlendirme ve sevdikleri şeyden mahrum etme” şeklinde belirtilmiştir.

İlgili alanyazın incelendiğinde, benzer bulguların elde edildiği çalışmaların olduğu görülmektedir (Aslan ve Alpaslan, 2020; Kolak Özdemir ve Özdemir, 2023; Korkmaz ve diğerleri, 2024; Özer ve diğerleri, 2014). Örneğin, Aslan ve Alpaslan (2020) tarafından yapılan çalışmada, sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik; “öğrencileri sergiledikleri istenmeyen davranışı düşünmeye yönlendirdikleri ve sorgulattıkları, disiplini bozan öğrencilerle görüşme/konuşma yaptıkları, öğrencilerin derse dikkatlerini çekmek için kısa süreli oyunlar oynattıkları, seslerini yükseltip alçaltarak öğrencilerin dikkatlerini çekmeye gayret ettikleri, velileri ilgilendiren konularda onlarla görüşmek suretiyle sorunlara çözüm bulmaya çalıştıkları” görülmüştür. Kolak Özdemir ve Özdemir (2023) tarafından yapılan çalışmada katılımcı öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye karşı sıklıkla “öğrencilerin ebeveynleriyle iş birliği yapma, istenmeyen davranış gösteren öğrencilerle bireysel görüşme veya konuşma gerçekleştirme, uyarılar yapma” gibi yollara başvurdukları bulunmuştur. Özer ve diğerlerinin (2014) çalışmalarının bulgularına göre ise öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışlara yönelik olarak; “sözlü uyarıda bulunma, sınıf kurallarını öğrencilere hatırlatma, öğrencilere sorumluluk verme ve sevdikleri şeylerden mahrum etme” gibi stratejileri uyguladıklarını ifade etmişlerdir. Borich (2017) ise istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin şunları

kullanabileceğini önermiştir: “Gözden geçirme, ilgi artırma, oturma düzenini değiştirme, yakınlık, göz teması, harekete geçme, isimle seslenme, akran doğrulama, uyarı, ayrıcalık kaybı, ara verme, çıkarma ve alıkoyma”.

Yapılan bu çalışmada, öğrenme-öğretme süreçlerinde ve ortamlarında karşı karşıya gelinen disiplin sorunlarını önlemeye veya azaltmaya yönelik katılımcılar tarafından çok sayıda öneri dile getirilmiştir. Okullardaki planlı ve programlı eğitim-öğretim etkinliklerinin bizzat uygulayıcısı olan öğretmenlerin ileri sürdüğü bu öneriler kuşkusuz uzun yıllara dayanan tecrübelerin ve gözlemlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcı öğretmenlerin en çok dile getirdikleri öneri konusu “*aileler ve ebeveynlerle ilgili hususlar*” olmuştur. Katılımcıların yarısından fazlası aile eğitiminin, öğrenci velileriyle işbirliği yapmanın ve ebeveynlerin bilinçlendirilmesinin disiplin sorunlarının önlenmesinde kilit rol oynadığını düşünmektedir. Bu bağlamda, gerek öğrencilerin akademik başarısızlıklarında gerek disiplin sorunlarında en önemli faktörlerden birinin aile ortamı ve ebeveyn davranışları olduğu söylenebilir. Katılımcıların en fazla öneri sundukları bir başka konu ise “*okul ve okul yönetimi ile ilişkili öneriler*” olmuştur. Bu çerçevede okul ortamlarının öğrencilerin enerjilerini boşaltmalarına, sosyalleşmelerine olanak tanıyacak fiziksel imkânlarla sahip olması, okullarda daha çok sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler düzenlenmesinin önemine dikkat çekilmiştir. Ayrıca, okul yöneticilerinin disiplin sorunlarına karşı daha ciddi tedbirler ve yaptırımlar uygulaması, öğretmenlerle iş birliği yapmaları ve öğrenci velilerine yönelik okul bünyesinde seminerler verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Disiplin sorunlarını önlemeye yönelik öneriler arasında “*eğitim sistemi ve işleyişi ile ilgili olanlar*” da bulunmaktadır. Bu kapsamda, öğretim programlarının çok yoğun olduğu ve sadeleştirilmesi gerektiği, öğrenci merkezli öğretim programlarına ve uygulamalara ihtiyaç olduğu, eğitim sisteminin ve yönetmeliklerin disiplini bozan öğrenci davranışlarına karşı yaptırımlar uygulama noktasında öğretmenleri destekler nitelik taşıması gerektiği gibi önerilerde bulunulmuştur. Bununla birlikte, bu konuda başarılı olabilmek için öğrencilerle ilgili yapılması gerekenler ya da öğrencilerin üzerine düşen görevler olduğu da belirtilmiştir. Örneğin, öğrencilerin teknoloji ve sosyal medya kullanımını azaltmaları, ailelerin desteğiyle çocukların okulda ve sınıfta kendilerine düşen görev ve sorumlulukları yerine getirmeleri gerektiği öne sürülmüştür. Katılımcılar tarafından eğitim sisteminin en önemli paydaşlarından ve aktörlerinden biri olan öğretmenlerle ilgili de bazı öneriler sunulmuştur. Öncelikle öğretmenlerin öğrencilerle sağlıklı bir iletişim kurmaları ve iyi bir sınıf yönetimi ortamı oluşturmaları, öğrencilere karşı tatlı sert bir üslup izlemeleri, öğrencileri derslere aktif şekilde katılacakları ve ilgilerini çekecek şekilde planlamaları ve uygulamaları, öğrenci merkezli yöntem ve teknikler kullanmaları gibi öneriler dile getirilmiştir. Bu konuda yapılan çalışmalar incelendiğinde, ilgili alanyazında bu çalışmanın bulgularını destekler mahiyette bulgulara rastlanmıştır (Boynton ve Boynton, 2007; Gündüz ve Konuk, 2016; Jinot ve Ravi, 2020; Külekçi Akyavuz, 2019).

Öğrenme-öğretme süreçlerinde görülen disiplin sorunlarını ortadan kaldırmak mümkün olmamakla birlikte sıklığını azaltmak ve olumlu öğrenci davranışlarını artırmak temel amaç olmalıdır. Disiplin sorunlarını ve istenmeyen davranışları önlemek amacıyla kullanılacak çok sıkı tedbirler, cezalar ve öğrencileri rencide edecek uygulamalar uzun vadede çözüm olmayabilir. Jinot ve Ravi'nin (2020) yaptığı çalışmanın bulguları doğrultusunda, öğrenci disiplin yönetimi yaklaşımında, onarıcı ve tepkisel yaklaşımdan ziyade, öğrenciyi sorunun değil çözümün bir parçası olarak gören hümanist ve demokratik disiplin yaklaşımına doğru bir değişim önerilmektedir. Diğer taraftan Friaes, Nana, Alo, Tajo ve Pescuela'nın (2023) da vurguladığı gibi, disiplin sorunlarını ve istenmeyen davranışları azaltmak veya ortadan kaldırmak için öğrencilere zarar veren uygulamaların seçilmesi, öğrencilerin sosyal,

duygusal ve akademik gelişimleri üzerinde kısa ve uzun vadeli olumsuz etkilere neden olabilir. Bu bakımdan, sınıf ve okul ortamlarında karşılaşılan disiplin sorunlarını çözmek için öncelikle öğrencilerle ve ailelerle işbirliği yapmak, okulda akademik eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanı sıra öğrencilerin tümünün katılım sağlayacakları sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenmesi, okulun herkes için yaşanabilir bir ortam olmasını sağlamak oldukça önemlidir.

Çıkar Çatışması: Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Yazar Katkı Beyanı: Yazarlar (yazar sırasına göre) çalışmaya (%60 - %40) oranında katkıda bulunmuştur.

Araştırma Yayın Etiği: Bu çalışmanın hazırlanma ve yazım sürecinde “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş olup; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Kaynaklar

- Ağın, E. (2020). Sınıf yönetiminde disipline ilişkin öğretmen ve okul yöneticisi görüşleri. *Kastamonu Education Journal*, 28 (6), 2525-2534. DOI: 10.24106/kefdergi.723573. DOI: 10.24106/kefdergi.723573
- Aküzüm, C., & Nazlı, K. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunları, nedenleri ve bu sorunlarla baş etme yöntemlerinin değerlendirilmesi. *International e-Journal of Educational Studies (IEJES)*, 1 (2), 88-102.
- Alver, B., Kincal, R. & Uğurlu, F., (2018). Investigation of unwanted behaviors of primary school students, *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 9, 34, 2455-2464.
- Aslan, H., & Alpaslan, S. (2020). Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları baş etme yöntemleri ile öz yeterlilikleri arasındaki ilişki. *Journal of Human Sciences*, 17(4), 1177-1203. DOI: 10.14687/jhs.v17i4.6089
- Borich, G. D. (2017). Sınıf yönetimi II: öğrenci katılımını sağlama (Çev. Ed. B. Acat), *Etkili öğretim yöntemleri: araştırma temelli uygulama* (103-128). Nobel Yayın.
- Boynton, M. & Boynton, c. (2007). *Eğitimciler için disiplin sorunlarını önleme ve çözme rehberi* (Çev. T. Büyükalkan). İstanbul: Redhouse Eğitim Kitapları / Sev-Yay.
- Celep, C. (2008). *Sınıf yönetiminde kuram ve uygulama*. Ankara: Pegem Akademi.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B., & Turner, L. A. (2015). *Araştırma yöntemleri: desen ve analiz* (Çev. Ed. A. Aypay). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ercan, L. (2017). Sınıfta istenmeyen davranışların yönetimi. Ed. G. Yüksel ve S. Büyükalan Filiz. *Sınıf yönetimi* (s. 241-271). Ankara: Pegem Akademi.
- Friales, W.C., Nana, A.B., Alo, L.V., Tajo, W.R., & Pescuela, J.F. (2023). School discipline: its impact as perceived by the basic education learners. *Psych Educ*, 15 (3): 260-267.
- Infantino, J. & Little, E. (2005). Students' perceptions of classroom behaviour problems and the effectiveness of different disciplinary methods. *Educational Psychology*, 25 (5), 491-508, DOI: 10.1080/01443410500046549
- Jiliang Shen, Na Zhang, Caiyun Zhang, Paul Caldarella, Michael J. Richardson., & Ryan H. Shatzer (2009). Chinese elementary school teachers' perceptions of students' classroom behaviour problems. *Educational Psychology*, 29(2), 187-201, Doi: 10.1080/01443410802654909

- Jinot, B. L., & Ravi, S. (2020). Learner indiscipline: the case of an academy (formerly National State College) in Mauritius. *European Journal of Education Studies*, 7 (5), 120–135. Doi: 10.5281/zenodo.3838257
- Kropáč, J. Buchtová, T., & Chudý, Š. (2023). The new teacher and discipline factors, *Cogent Education*, 10 (1), 2170081, DOI: 10.1080/2331186X.2023.2170081
- Kolak Özdemir, M. & Özdemir, Ö. (2023). Sınıf yönetiminde istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye yönelik öğretmen davranışlarının incelenmesi. *International Social Sciences Studies Journal*, 9 (111) 6866-6877. Doi: 10.29228/sss.69596
- Korkmaz, T., Gönül, E., & Eyigün-Odabaşı, H. (2024). Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışları önleme stratejileri. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 2 (1), 112-128. DOI: 10.5281/zenodo.10688681
- Küçükahmet, L. (2005). *Öğretimde planlama ve değerlendirme*. Ankara: Nobel Yayın.
- Küleki Akyavuz, E. (2019). İlkokul öğrencilerinin sergiledikleri istenmeyen davranışlar. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 30-40.
- Lewis, R., Romi, S., Qui, X., & Katz, Y. J. (2005). Teachers' classroom discipline and student misbehaviour in Australia, China and Israel. *Teaching and Teacher Education*, 21, 729–741.
- Little, E. (2005). Secondary school teachers' perceptions of students' problem behaviours. *Educational Psychology*, 25 (4), 369-377.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber* (Çev. Ed. S. Turan). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Ngwokabuenui, P.Y. (2015). Students' indiscipline: types, causes and possible solutions: the case of secondary schools in Cameroon. *Journal of Education and Practice*, 6 (22), 64-72.
- Oliver R., Wehby, J., & Daniel J. (2011). *Teacher classroom management practices: Effects on disruptive or aggressive student behavior*. Campbell Systematic Reviews 2011.4, DOI: 10.4073/csr.2011.4
- Özdemir, S.M. (2017). Sınıf yönetimine ilişkin temel kavramlar. G.Yüksel ve S.B.Filiz (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (3-22). Ankara: Pegem Akademi.
- Özel, Ö., Bayındır, N. & Özel, A. (2013). Sınıf öğretmenlerinin sınıfta otoriteyi sağlamada gösterdikleri tepkisel davranışlar. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 18, 223-233.
- Özer, B., Bozkurt, N., & Tuncay, A. (2011). İstenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin sınıfta öğrencilerle başa çıkma yöntemleri. *Turkish Journal of Educational Studies (TURK-JES)*, 1 (2), 152-189.
- Sözer, M.A. (2023). Disiplinlerarası yaklaşıma genel bakış. M.A. Sözer ve B. Sel. (Ed.), *Disiplinlerarası yaklaşım ve eğitime yansımalar içinde* (2-12). Ankara: Pegem Akademi.
- Türk Dil Kurumu [TDK]. (t.y.) Türkçe Güncel Sözlük. <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişilmiştir.
- Tiwari, G. N. & Panwar, H. (2014). Study on the management of classroom behavior problems at secondary level. *American Research Thoughts*, 1 (1), 514-536.
- Turhan, M. & Yaraş Z. (2013). Öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metafor algıları, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (23), 129-145.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2021). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.
- Yiğit, (2007). Sınıfta disiplin ve öğrenci davranışını yönetimi. M. Şişman ve S. Turan (Ed.), *Sınıf yönetimi içinde* (41-56). Ankara: Öğreti Yayınları.

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Teachers need to demonstrate effective classroom management skills in order to create a healthy learning-teaching environment in the classroom and to carry out quality teaching activities. Classroom management can be seen as the effort and process of teachers in the education and training process (in the classroom or in other learning-teaching environments such as laboratories, drama halls, workshops, workshops, etc.) and school administrators to create a healthy, effective and livable educational environment in all places in the school and to maintain this positive environment. The classroom environment was defined by Özdemir (2017) as a social environment where learning-teaching activities take place, where students interact, and which has its own unique atmosphere. A set of rules and routines can be applied to create an orderly and effective learning-teaching process in the classroom. Rules are elements that show which behaviors are expected from students, which behaviors will be reinforced and which behaviors are not appropriate Özdemir (2017). When it comes to rules, the concept of discipline comes to mind. Discipline evokes different meanings from different perspectives, from school administrators to teachers, from students to parents (Ağın, 2020; Kropáč, Buchtová & Chudý, 2023; Turhan & Yaraş, 2013). There are many student behaviors that negatively affect discipline and order in the classroom, which originate from the family, the students themselves, the environment, the school environment and the teacher. In this context, this study was conducted to reveal the views of classroom teachers on the discipline problems they encounter in the learning-teaching processes at the primary school level and their solutions.

Method

The study was designed according to the qualitative research model and the phenomenology method was used as the research design. The study group consisted of 25 classroom teachers working in primary schools in one of the largest districts of Mersin province in terms of population. Data were collected using a semi-structured interview form, which is frequently preferred in qualitative research. Descriptive analysis method was used to analyze the data, and the codes and categories that emerged as a result of the data analysis were transformed into findings in line with the determined themes.

Findings

In the study, participant teachers perceived the concept of discipline as “order” and “following the rules”. The most common discipline problems encountered by the participant teachers in the learning-teaching processes were “showing violence/bullying behaviors towards their classmates, speaking without speaking, wandering around the classroom for no reason, being interested in extracurricular subjects, constantly complaining about classmates, and making noise in class”. According to the participants, the most important reason for disciplinary problems is “family-related situations”, while “student-related, school and teacher-related, technology and media-related, education system-related and peer group-related factors” were also emphasized. The most common solution methods used by the participants to solve discipline problems were “reinforcing and rewarding correct behaviors, discussing the rules with students and determining the classroom rules together with the students, meeting with the family, adjusting the seating arrangement in the classroom, assigning tasks to active students and punishing those who do not follow the rules”. While the participants emphasized that parents should be trained first for the solution of the problem, they also offered suggestions regarding the duties and responsibilities of school administration and teachers, the education system and students.

Conclusion

Experienced educators and educational experts have emphasized that discipline is a very important dimension of classroom management and is mainly a means of creating the necessary conditions for a good learning environment (Min-Tak & Wai-Shing, 2008, cited in Özdemir, 2017: 13). Disciplinary rules and their consistent application are of great importance in creating the desired classroom management climate and ensuring that all students have a healthy learning environment. In this study, discipline problems encountered by classroom teachers in learning-teaching processes were examined.

Although it is not possible to eliminate disciplinary problems in learning-teaching processes, reducing their frequency and increasing positive student behaviors should be the main goal. Strict measures, punishments and practices that may offend students to prevent disciplinary problems and undesirable behaviors may not be a solution in the long run. In line with the findings of Jinot and Ravi's (2020) study, a change in the approach to student discipline management from a restorative and reactive approach to a humanistic and democratic discipline approach that sees the student as part of the solution rather than the problem is recommended.

As a result, in order to solve discipline problems encountered in classroom and school environments, it is very important to cooperate with students and families, to organize social, cultural and sportive activities in which all students can participate in addition to academic education and training activities, and to ensure that the school is a livable environment for everyone.